

Centrala MGRES de la Cuciurgani. Sursa foto: arhivă personală Mădălin Necșuțu

Februarie 2026

Dosarul transnistrean, ghiuleaua legată de piciorul Chișinăului în drum spre Bruxelles

Temele ediției:

- 1 - Valeriu Chiveri, vicepremier pentru Reintegrare: **Evoluția situației în regiunea transnistreană – din punct de vedere economic și social – este în prezent complet dependentă de Chișinău**
- 2 - Mădălin Necșuțu, jurnalist TVR Moldova: **De la criză la oportunitate: frica transformată în soft power în dosarul transnistrean**
- 3 - Balazs Jarabik, analist și fost diplomat: **Există argumente pentru creșterea vizibilității internaționale a dosarului transnistrean, mai ales în condițiile actuale**
- 4 - Viorica Țicu, directoare de programe strategice la IESPM: **Dosarul transnistrean prin lentila „puterii ascuțite” rusești în 2026**

Rezolvarea sau nerezolvarea dosarului transnistrean înainte de aderarea Republicii Moldova la UE rămâne încă o ecuație cu multe necunoscute. Ediția curentă a Buletinului de politică externă își propune să analizeze din toate unghiurile scenariile de soluționare a acestui dosar care trenează de peste trei decenii, precum și interesele și atitudinile actorilor implicați în proces.

În interviul acordat Buletinului de politică externă, analistul premiat și diplomatul decorat, cu 20 de ani de experiență, Balazs Jarabik, explică viziunea sa asupra posibilităților de rezolvare a conflictului înghețat din Transnistria într-un context internațional foarte tulbur.

De asemenea, în paginile buletinului, viceprim-ministrul pentru Reintegrare, Valeriu Chiveri, explică de ce este important ca acest proces de reintegrare să fie accelerat, dar nu forțat, și arată că acest lucru se produce deja de

facto prin faptul că firmele din stânga Nistrului plătesc taxe de import și export către Chișinău, iar mulți cetățeni din stânga Nistrului lucrează și utilizează sistemul medical de pe malul drept.

Totodată, jurnalistul TVR Moldova, Mădălin Necșuțu, explică în editorialul său de ce dosarul transnistrean poate reprezenta și o oportunitate pentru UE, nu doar o problemă, și cum Uniunea își poate demonstra leadership-ul politic, alături de utilizarea fondurilor sale, pentru soluționarea acestui dosar și pentru eventuala valorificare ulterioară a acestui precedent.

Nu în ultimul rând, directoarea de programe a Institutului European de Studii Politice din Moldova, Viorica Țicu, explică modul în care Rusia instrumentalizează „sharp power” în dosarul transnistrean, printr-o politică de „îngheț controlat”, mai degrabă apropiată de elementele războiului hibrid.

Știri pe scurt:

■ Cetățenii Republicii Moldova, care revin cu traiul permanent în țară, vor continua să beneficieze de scutire la plata drepturilor de import pentru bunurile personale și un autovehicul, relatează Radio Chișinău. Lista bunurilor personale care pot fi aduse la revenirea în Republica Moldova a fost aprobată de Guvern, pentru a oferi claritate cu privire la bunuri și facilități.

■ Următoarea tranșă din Planul de creștere al Uniunii Europene pentru Republica Moldova, în valoare de 168 de milioane de euro, urmează să fie debursată la începutul lunii martie, a anunțat ministrul Finanțelor, Andrian Gavriliță. Totodată, Guvernul mizează pe accesarea unei noi tranșe, de aproximativ 145 de milioane de euro, planificată pentru mijlocul lunii iunie.

■ Procedura de achiziționare a activelor Lukoil de către Statele Unite „merge înainte”, susține directorul Agenției Proprietății Publice, Roman Cojuhari. El a adăugat că urmează o ședință de judecată pentru stabilirea costului final. Directorul APP a precizat că este vorba despre stațiile aflate în proprietatea unor persoane supuse restricțiilor, incluse pe lista aprobată de autorități. El a subliniat că, din punct de vedere legal, procedura nu a fost oprită.

Evoluția situației în regiunea transnistreană – din punct de vedere economic și social – este în prezent complet dependentă de Chișinău

Valeriu Chiveri, viceprim-ministrul pentru Reintegrare al Republicii Moldova
Foto: Facebook

Viceprim-ministrul pentru Reintegrare al Republicii Moldova, domnul Valeriu Chiveri, a oferit un interviu pentru *Buletinul de politică externă al FES/APE*, în care am discutat despre cele mai recente evoluții din dosarul transnistrean. Discuția s-a concentrat pe planurile de viitor ale Chișinăului în raport cu regimul separatist de la Tiraspol și pe modul în care dosarul transnistrean ar putea deveni mai important pe fondul discuțiilor de pace privind Ucraina.

Am abordat, de asemenea, subiectul respectării drepturilor omului în regiune, precum și viziunea Chișinăului asupra soluționării acestui conflict înghețat, în perspectiva aspirațiilor europene ale Republicii Moldova.

Vă invităm să citiți integral interviul:

■ Se atestă un interes sporit al oficialilor străini pentru dosarul transnistrean. Poate fi explicat acest fenomen prin contextul internațional din proximitate, inclusiv prin invazia militară rusă în Ucraina? Ce s-a schimbat astfel încât să existe un interes mai mare, vizibil, al partenerilor occidentali față de situația din acest dosar?

Aveți dreptate, există un interes mare nu doar din partea partenerilor occidentali, ci și din partea societății de la Chișinău, precum și a celei de la Tiraspol. Posibila explicație este, în același timp, una banală și complicată.

Situația geostrategică din regiune s-a schimbat dramatic de

la începutul războiului pe scară largă din Ucraina. Se consideră că există o fereastră de oportunitate pentru a urgenta procesul de reintegrare a țării. Această percepție este, într-un fel, adevărată, însă problema trebuie privită din mai multe unghiuri.

În primul rând, este o fereastră de oportunitate mai ales pentru procesul de integrare europeană, care creează pentru noi un cadru favorabil pentru a promova și procesul de reglementare a conflictului, din simplul motiv că malul drept a devenit mult mai atractiv pentru cetățenii din stânga Nistrului, chiar dacă mai puțin atractiv pentru așa-numiții lideri din regiunea transnistreană. Această atractivitate va crește pe măsură ce procesul de integrare europeană al Republicii Moldova avansează.

Acesta este interesul și, evident, el vine în contextul discuțiilor despre un eventual acord de pace în Ucraina sau, cel puțin, despre o încetare a focului. Un asemenea scenariu ar putea crea și anumite premise pentru retragerea forțelor militare rusești staționate ilegal în regiunea transnistreană.

■ **Cum ați descrie, în mod onest, starea actuală a dosarului transnistrean: gestionare, stagnare sau regres?**

■ Personal, gestionez acest dosar de mai puțin de trei luni. Toată lumea așteaptă rezultate spectaculoase și imediate, însă, în realitate, această perioadă nu putea genera progrese vizibile. Nici nu ne-am propus acest lucru pentru o etapă inițială atât de scurtă. Nu am pornit de la zero; ne-am concentrat, în schimb, pe o analiză detaliată a procesului de reintegrare și pe o evaluare realistă a situației din teren, care este una foarte dinamică.

Continuăm să analizăm situația de securitate regională și influența factorilor externi deja menționați – prezența militară rusă și războiul din țara vecină.

În plus, această perioadă ne-a permis să purtăm un dialog foarte activ cu partenerii internaționali, pentru a reconfirma sprijinul acestora pentru o soluționare pașnică și durabilă a dosarului. În același timp, am menținut deschis și canalul de comunicare cu Tiraspolul.

■ **În contextul negocierilor privind pacea în Ucraina, este sau nu oportună o expunere mai largă a problemei soluționării dosarului transnistrean, astfel încât aceasta să fie mai bine auzită în această perioadă? Considerați**

că este oportun ca problema transnistreană să fie abordată mai vocal în cadrul forurilor internaționale?

■ Poziția noastră este că acestea sunt două procese separate, distincte. Până la urmă, nu se cunoaște exact care va fi configurația unui eventual acord de pace în Ucraina, iar acest lucru ar putea să nu fie neapărat favorabil procesului de reintegrare a Republicii Moldova.

Noi ne concentrăm asupra propriilor noastre priorități, asupra acestui proces de reintegrare graduală, așa cum am menționat în repetate rânduri. În prezent, elementul de bază îl reprezintă integrarea economică graduală, care este cea mai avansată componentă a procesului de reintegrare. Aceasta ar urma să devină o locomotivă și pentru reintegrarea în alte domenii.

Dependență crescută

■ **Este regiunea transnistreană astăzi mai dependentă de Chișinău sau mai vulnerabilă din punct de vedere geopolitic decât înainte de 2022?**

■ Este o situație absolut diferită față de ceea ce aveam în 2022 și, cu atât mai mult, față de anii anteriori. Evoluția situației în regiunea transnistreană – din punct de vedere economic și social – este astăzi complet dependentă de Chișinău, inclusiv prin faptul că regiunea transnistreană a devenit, practic, o insulă între Ucraina și Republica Moldova.

Toate activitățile comercial-economice sunt, într-o măsură tot mai mare, coordonate de la Chișinău, inclusiv prin obligativitatea înregistrării la Chișinău a tuturor companiilor din stânga Nistrului implicate în activități de comerț internațional.

După cum cunoașteți, au început să fie achitate și așa-numitele taxe vamale. Acest proces de reintegrare economică va continua, inclusiv prin ajustări legislative la nivel național, pentru a extinde spațiul economic comun pe întreg teritoriul țării.

Dialog dificil

■ **Ce tip de discuții aveți în prezent cu reprezentanții de la Tiraspol? Care sunt principalele subiecte de pe agendă pe care le**

abordați? Intenționați să aveți întâlniri tete-a-tete cu aceștia?

■ Noi avem formatele consacrate de comunicare. În formatul 1+1 nu am avut, deocamdată, nicio ședință. Există însă o corespondență permanentă cu cei de la Tiraspol pentru a soluționa un șir de probleme. O ședință în format 1+1 este în pregătire și sperăm să fie organizată până la sfârșitul acestei luni.

Sunt active și grupurile de lucru. De la preluarea mandatului de către mine au fost convocate trei grupuri de lucru, până la sfârșitul anului trecut. Un alt grup de lucru, pe mediu, urmează să fie convocat în perioada apropiată.

Deci există comunicare la nivelul sau prin intermediul formatelor consacrate. Subiectele sunt, din păcate, unele mai vechi de pe agenda discuțiilor: problema școlilor cu predare în limba română din regiunea transnistreană, problema fermierilor și libera lor circulație, accesul jurnaliștilor în stânga Nistrului, precum și alte subiecte de interes pentru Chișinău.

Totodată, vreau să subliniez că vom modela agenda discuțiilor astfel încât subiectele incluse să contribuie real la procesul de reintegrare a țării. Ce am făcut până acum? Am încercat să soluționăm probleme importante, dar punctuale, care nu au avut un impact major sau vizibil asupra întregului proces. Dorim să schimbăm puțin optica și, în paralel cu aceste teme, să punem în discuție și subiecte care să contribuie la reintegrarea graduală a țării.

■ **S-a vorbit încă din toamna trecută, la Bruxelles, prin vocea premierului Alexandru Munteanu, despre un plan de reintegrare al Guvernului Republicii Moldova, aflat în discuții cu UE și SUA. În ce stadiu se află acest plan și ce detalii ne puteți oferi despre el? Când am putea să-l vedem în integralitatea sa?**

■ Toată lumea se interesează de existența acestui plan. Am explicat, în anumite contexte, despre posibilitatea sau imposibilitatea elaborării unui asemenea plan.

Dacă ne referim la un plan de reintegrare care ar presupune coordonarea acestuia cu autoritățile din raioanele de est, acest lucru este, practic,

imposibil atâta timp cât liderii de la Tiraspol nu recunosc suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova. În procesul de negocieri există două poziții distincte: noi, Chișinăul, promovăm reintegrarea țării, iar liderii de la Tiraspol vorbesc despre menținerea unui status quo.

Prin urmare, un asemenea plan, în sensul unui document agreat de ambele părți, este imposibil de elaborat și de realizat în acest moment. Noi vorbim, în termeni practici, despre o viziune strategică, care va fi urmată de un plan de reintegrare și de acțiuni concrete pentru o perioadă destul de îndelungată.

Nu este vorba despre jumătate de an sau un an, ci despre un orizont mai extins, întrucât procesele sunt foarte complexe. Acest proces este unul dificil și necesită timp, dar și discreție. Nu aș spune că un astfel de plan este consultat direct cu partenerii noștri, însă aceștia sunt informați despre acțiunile pe care le întreprindem în contextul elaborării acestei viziuni. Cred că, într-o perioadă nu foarte îndepărtată, unele elemente ale acestui plan se vor regăsi în spațiul public prin implementarea lor practică.

■ **Mai putem vorbi despre Rusia ca „mediator” în dosarul transnistrean sau trebuie să o considerăm exclusiv parte a problemei? Mai poate fi funcțional, în actualul context, formatul de negocieri 5+2?**

■ Pot să vă spun, cu responsabilitate, că formatul 5+2 nu este funcțional, din motive evidente, iar în perspectivă am serioase îndoieli că ar putea fi revitalizat. Atâta timp cât Rusia susține direct regimul de la Tiraspol și cât timp forțe militare ruse sunt staționate ilegal pe teritoriul nostru, nu putem vorbi despre un rol de mediator constructiv al Moscovei în procesul de reintegrare.

Agentul de plată pentru gaze, incert

■ **Cum stau lucrurile în prezent cu aprovizionarea cu gaze în regiunea transnistreană? Există, în acest moment, premise pentru o posibilă situație de criză pe fondul livrărilor de gaze către regiune?**

■ Livrările de gaze în regiune sunt asigurate în baza unui model mai puțin transparent și/sau

sustenabil. Situațiile de criză se repetă periodic, practic la fiecare 7–10 zile.

Trebuie să ținem cont de faptul că agentul de plată se schimbă permanent, iar utilizarea unui nou agent necesită verificarea acestuia de către partea europeană, pentru a se constata compatibilitatea cu politicile de sancțiuni impuse Federației Ruse.

În prezent, regiunea este asigurată cu gaze pentru săptămâna curentă. Furnizorul de gaze pentru regiunea transnistreană rămâne același; ceea ce se schimbă periodic este agentul de plată pentru aceste livrări.

Așa cum spuneam, partea stângă a Nistrului este asigurată cu gaze până la sfârșitul acestei săptămâni, însă într-un volum nu foarte mare, care nu permite funcționarea marilor întreprinderi industriale, precum Uzina Metalurgică de la Râbnița (MMZ), combinatul de ciment din Râbnița sau alte companii similare. Gazul livrat în stânga Nistrului este suficient doar pentru producerea energiei electrice și pentru acoperirea necesităților esențiale ale populației.

■ Cum stau lucrurile în prezent în ceea ce privește drepturile omului în regiunea transnistreană? Se constată anumite ameliorări ale situației din acest punct de vedere?

■ Personal, nu văd schimbări semnificative în atitudinea structurilor de la Tiraspol în ceea ce privește drepturile omului. Pot să vă spun că domnul Evgheni Șevciuk, fostul lider al regiunii transnistrene, ne-a ajutat, într-un anumit sens, să deschidem ochii multora, inclusiv în alte capitale, asupra situației reale a drepturilor omului în regiunea transnistreană, prin faptul că a acționat în judecată Republica Moldova și Federația Rusă pentru presupuse încălcări ale propriilor sale drepturi.

În documentele pe care Șevciuk și avocații săi le-au prezentat la CEDO, se menționează clar că nu există mecanisme funcționale pentru garantarea drepturilor omului și că aceste drepturi sunt încălcate în mod constant în regiunea din stânga Nistrului.

Prin urmare, drepturile omului rămân un subiect important pe agenda noastră. Vom continua să apelăm la sprijinul partenerilor

noștri, care pot și deja contribui în acest sens, pentru a transmite un mesaj clar liderilor de la Tiraspol privind necesitatea revenirii la respectarea standardelor fundamentale în materie de drepturi ale omului.

Reintegrare și apoi integrare

■ Poate Republica Moldova să avanseze credibil spre UE fără o soluție clară pentru Transnistria? Există discuții cu Bruxelles-ul privind eventuale scenarii de integrare europeană „cu dosarul transnistrean deschis”?

■ Aș menționa, mai întâi de toate, că noi considerăm reintegrarea regiunii transnistrene și aderarea Republicii Moldova la UE drept două procese distincte. Scenariul ideal ar fi ca o Republică Moldova reintegrată să devină parte a Uniunii Europene.

Trebuie să recunoaștem că obiectivul reintegrării este unul complex și nu depinde în exclusivitate de eforturile guvernării Republicii Moldova. Vorbeam mai devreme despre prezența militară rusă și despre războiul din țara vecină. Aș adăuga și faptul că, la Tiraspol, nu există voință politică pentru acest proces de reintegrare.

Considerăm că procesul de integrare europeană oferă oportunități reale pentru dezvoltarea economică și socială a raioanelor din stânga Nistrului, însă, în același timp, creează un cadru mai puțin flexibil pentru desfășurarea negocierilor.

Noi transpunem legislația națională în conformitate cu acquis-ul comunitar, însă, atât timp cât Tiraspolul nu dorește să urmeze același parcurs, ne putem imagina că aceste două procese ar putea avea calendare și ritmuri diferite de realizare.

Vom promova ideea că integrarea Republicii Moldova în UE ar putea presupune o stopare sau o temporizare a implementării acquis-ului comunitar în stânga Nistrului, până în momentul în care Republica Moldova își va consolida capacitățile și va deveni o țară mult mai atractivă. În acel context, procesul de reintegrare s-ar putea desfășura într-un mod mult mai activ.

■ Vă mulțumim!

A consemnat Mădălin Necșuțu

Editorial

De la criză la oportunitate: frica transformată în soft power în dosarul transnistrean

Rezolvarea dosarului transnistrean rămâne o enigmă sau, mai degrabă, o ecuație cu mai multe necunoscute. Este dificil de anticipat evoluția acestui dosar. Pe de o parte, este clar că Rusia nu dorește să cedeze controlul asupra regiunii și să abandoneze acest cap de pod pe care îl utilizează, sub diverse forme, de mai bine de o sută de ani.

Pe de altă parte, este evident că Republica Moldova nu dispune, în prezent, nici de capacitatea socio-economică, nici de cea de securitate pentru a reintegra mica regiune separatistă, care reprezintă aproximativ 11% din teritoriul său. În plus, deznodământul războiului din Ucraina ar putea reageza discuția privind regiunea transnistreană pe coordonate diferite de cele actuale.

Din aceste motive, dosarul transnistrean rămâne „in limbo”, caracterizat de o evoluție volatilă, care poate avea multiple finalități sau, dimpotrivă, niciuna clară. În prezent, Chișinăul ia în calcul, ca opțiune preferabilă, reintegrarea teritoriului înainte de aderarea la Uniunea Europeană.

Având în vedere că aderarea este fixată, în mod realist, pentru 2030, dar se discută despre o posibilă accelerare către 2028, dosarul transnistrean ar avea, în acest scenariu, la dispoziție aproximativ 2–4 ani pentru a fi soluționat. Situația s-ar complica și mai mult în eventualitatea în care autoritățile pro-europene de la Chișinău ar forța organizarea unui referendum privind unirea cu România. Într-un asemenea caz, am vorbi despre o cu totul altă strategie, iar lucrurile s-ar complica semnificativ.

Ceea ce este însă evident este că Uniunea Europeană nu va mai accepta un conflict înghețat în interiorul său, cu atât mai puțin prezența unor trupe ruse pe teritoriul său, așa cum sunt cele staționate de peste

Mădălin Necșuțu, jurnalist TVR Moldova și Balkan Insight
Foto: Facebook

trei decenii pe malul stâng al Nistrului. Această realitate ar putea genera tensiuni și chiar un potențial „casus belli” între Moscova și UE sau NATO.

Prin urmare, lucrurile sunt extrem de complicate în acest moment. Nici Rusia nu mai deține un control deplin asupra situației din Transnistria. Dacă UE ar decide să blocheze actuala schemă de livrare a gazelor rusești în regiune, prin intermediul rețelei de agenți de plată din Emiratele Arabe Unite și al furnizorilor din state membre ale UE considerate apropiate de Rusia, situația s-ar putea complica și mai mult în ceea ce privește dosarul transnistrean.

Proces în plină funcțiune

Cert este că procesul de reintegrare a fost deja pornit, într-o anumită formă, iar strategia Chișinăului pare să funcționeze. Mai exact, este vorba despre proiectarea și consolidarea unui model economic superior. Malul drept a depășit de mult malul stâng în ceea ce privește calitatea vieții.

Astăzi, o parte semnificativă a forței de muncă din sectorul privat din regiunea transnistreană vine să lucreze pe malul drept. Mulți oameni din

regiunea transnistreană fac naveta sau aleg să se mute definitiv pentru a trăi pe malul drept. Există fabrici și companii în Republica Moldova care au ca angajați, într-o proporție considerabilă, cetățeni moldoveni din regiunea transnistreană. Aceasta este o realitate incontestabilă.

De asemenea, tot mai mulți locuitori ai regiunii transnistrene caută să beneficieze de servicii medicale pe malul drept. În același timp, pauperizarea populației din stânga Nistrului se produce într-un ritm accelerat. Rusia nu mai dispune nici de forța, nici de pârgurile și nici de resursele financiare pe care le avea anterior pentru a susține această mică republică separatistă.

Epoca apusă a “Eldorado-ului” transnistrean

Nici afacerile companiei-mamut Sheriff nu mai merg ca altădată. O bună parte din capitalul lichid al grupului Sheriff a luat, de mai mult timp, calea unor state europene, precum Germania. Prin urmare, regiunea transnistreană începe să scârțâie și din punct de vedere al mediului de afaceri și nu mai reprezintă o mină de aur sau o „vacă de muls” pentru unii, așa cum era în trecut.

Mai ales în condițiile în care regiunea nu mai este legată ombilical de portul Odesa, de unde proveneau anterior venituri substanțiale din contrabandă și trafic de arme, droguri sau ființe umane. Criminalitatea din regiune nu mai este conectată la mafia din spațiul ex-sovietic și nici la Chișinău în aceeași măsură ca înainte. Astfel, din „gaura neagră” a Europei, regiunea transnistreană riscă să se transforme, în actuala formulă de leadership, într-o epavă neatractivă chiar și pentru marile rețele ale crimei organizate.

În aceste condiții, situația actuală a regimului separatist pare să atârne de un fir de ață. Nu este clar dacă liderii săi își negociază un exit din regiune sau dacă vor rămâne loiali până la capăt Moscovei, care i-a sprijinit să prospere financiar. Nu putem anticipa dacă actualii lideri vor părăsi corabia înainte de scufundare sau dacă se vor agăța până în ultima clipă de actualul status quo al regiunii.

Totuși, nici acest aspect nu este cel mai important. Esențial este ce va face Chișinăul pentru a reintegra această regiune. Un lucru este cert: fără un sprijin financiar masiv din partea Uniunii

Europene, Republica Moldova nu va putea, de una singură, să soluționeze această problemă.

De la frici la acțiune pe conflictele înghețate

Regiunea transnistreană nu trebuie privită de la Bruxelles doar ca o gaură neagră, ci și ca o oportunitate. Pe fondul unei oboseli manifestate încă din 2013 față de extindere, UE ar putea prelua inițiativa în dosarul transnistrean și ar putea folosi această oportunitate pentru a demonstra leadership. Este nevoie de resurse financiare și de voință politică, iar aceste elemente pot fi mobilizate în perspectiva câtorva ani. Republica Moldova, cu toată complexitatea problemelor sale, poate deveni un model de reușită politică pentru UE, care are capacitatea de a contribui la soluționarea unei probleme lăsate în urmă de Rusia.

Privită în perspectivă, rezolvarea dosarului transnistrean ar putea servi drept model pentru gestionarea altor conflicte înghețate din bazinul Mării Negre. Reconstrucția Ucrainei, precum și situațiile din Crimeea, Abhazia sau Osetia de Sud ar putea urma, ulterior, un traseu similar, cu condiția ca Rusia să nu iasă învingătoare din invazia militară asupra Ucrainei.

Așadar, fiecare criză poate fi transformată și într-o oportunitate. Bruxelles-ul nu ar trebui să privească cu teamă sau nepăsare dosarul transnistrean; dimpotrivă, ar putea valorifica această experiență pentru a proiecta leadership și putere soft dincolo de granițele sale, într-o lume în care competiția devine cuvântul-cheie.

În concluzie, deși la prima vedere dosarul transnistrean pare extrem de complicat, el poate funcționa și ca un laborator de politici inteligente ale UE pentru diminuarea influenței ruse în Europa. O Rusie care menține diferite „ghimpi” în spațiul european nu contribuie la consolidarea continentului.

Dimpotrivă, astfel de enclave artificiale, create și activate periodic de Moscova în funcție de propriile interese, mențin vulnerabilități structurale. Scurtcircuitarea acestor rețele de influență și a acestor teritorii incerte ar contribui semnificativ la consolidarea securității europene în ansamblu. De aceea, nu doar Chișinăul, ci și UE trebuie să acționeze cu determinare în dosarul transnistrean.

Mădălin Necșuțu

Există argumente pentru creșterea vizibilității internaționale a dosarului transnistrean, mai ales în condițiile actuale

Balázs Jarábik, un analist premiat și diplomat decorat, cu două decenii de experiență, a avut amabilitatea de a acorda un interviu pentru *Buletinul de politică externă* în care am discutat în detaliu situația dosarului transnistrean. Am vorbit despre situația actuală a acestui dosar în care doi actori implicați în procesul de mediere se află în stare de conflict militar deschis și despre cum poate aborda acest dosar sensibil într-o cheie pragmatică. Am mai discutat și despre procesele paralele care se află în desfășurare: reintegrarea țării și aderarea la UE. Puteți citi pe larg despre toate aceste chestiuni foarte importante în rândurile ce urmează:

Balázs Jarábik, analist politic
Foto: Facebook

■ **Cum a remodelat războiul Rusiei împotriva Ucrainei relevanța strategică a conflictului transnistrean? În ce măsură viitorul regiunii este determinat de rezultatul războiului și în ce măsură de capacitatea și strategia politică internă a Chișinăului?**

■ Războiul Rusiei în Ucraina a redus simultan profunzimea strategică a Transnistriei și i-a crescut sensibilitatea strategică. Conflictul a perturbat rutele logistice esențiale și a făcut ca rolul Rusiei de mediator să devină politic nesustenabil, în timp ce considerentele de securitate ale Ucrainei definesc acum limitele exterioare ale oricărei soluții realiste. Viitorul regiunii rămâne puternic condiționat de evoluția războiului, întrucât prezența militară rusă și pârghiile Moscovei constituie principalele constrângeri structurale. În același timp, orientarea geopolitică consolidată a Chișinăului i-a restrâns opțiunile strategice: în contextul creat de război, integrarea în UE este percepută drept singura ieșire viabilă din actualul „impas”. Acest fapt pune un accent mai mare pe capacitatea internă și coerența strategică a Republicii Moldova. Guvernarea

PAS urmărește astfel o extindere graduală a jurisdicției de reglementare și economice — utilizând instrumente din domeniul energetic și vamal pentru a aprofunda convergența practică — evitând în mod deliberat o soluționare politică prematură.

Abordare prudentă

■ **Cum evaluați nivelul actual al voinței politice și al coerenței strategice la Chișinău în ceea ce privește reintegrarea? Există dovezi ale unei strategii structurate pe termen lung sau mai degrabă o gestionare reactivă a crizelor?**

■ Voința politică la Chișinău este puternică, dar predominant orientată spre securitate, ceea ce determină o abordare prudentă în implementare. Obiectivul central al guvernării este prevenirea menținerii unei „uși din spate” pentru influența Rusiei — Transnistria fiind percepută explicit în această cheie — în timp ce procesul de aderare la UE este menținut separat de reintegrare.

Ceea ce se conturează nu este o foaie de parcurs clasică, cu termene limită clare, ci o

strategie graduală de convergență: aliniere juridică și economică, contacte sectoriale de lucru și instrumente precum un posibil fond de convergență.

Principala vulnerabilitate ține de coerența dincolo de cadrul strict de securitate. Constrângerile de capacitate administrativă și asumarea inegală la nivel interministerial fac uneori ca politica să pară reactivă, chiar dacă direcția este deliberată. În același timp, conducerea PAS operează cu un sentiment de validare politică, după câștigarea alegerilor în pofida șocurilor energetice și a interferențelor ruse susținute — fapt care consolidează încrederea în abordarea strategică adoptată.

Vulnerabilități și riscuri

■ **Care sunt principalele riscuri politice, instituționale și de securitate asociate reintegrării unui teritoriu care a funcționat timp de peste trei decenii sub un regim separatist susținut de Moscova?**

■ Principalele riscuri vizează integrarea structurilor coercitive, costurile economice și politice ale reintegrării și pericolul capturii instituționale. Aparatul de securitate din Transnistria și rețelele conectate la Moscova ar fi cele mai dificil de absorbit; fără o transformare sau demantelare atentă, acestea ar putea introduce vulnerabilități pe termen lung în statul moldovean.

Din punct de vedere politic, reintegrarea ar putea aduce un electorat considerabil modelat de decenii de narațiuni separatiste, influență mediatică rusă și sisteme de patronaj — cu potențialul de a modifica echilibrul politic național. Instituțional, un acord politic rapid, fără armonizare juridică etapizată și cadre verificate riguros, ar putea slăbi coerența statului în loc să o consolideze. Alte preocupări de securitate includ pârgurile reziduale ale Rusiei, depozitul de muniții de la Cobasna și nodul energetic strategic din jurul centralei de la Cuciurgan.

Expunere internațională mai mare

■ **Este necesar ca Republica Moldova să discute mai vocal dosarul transnistrean, mai ales în contextul negocierilor tripartite SUA–**

Ucraina–Rusia din Emiratele Arabe Unite? Ar trebui Chișinăul să fie mai vocal la nivel internațional?

■ Există argumente pentru creșterea vizibilității internaționale a dosarului transnistrean, mai ales în condițiile actuale — inclusiv faptul că modelul economic al regiunii nu mai este viabil după criza energetică din 2022–2025 — ceea ce poate crea oportunități pentru reintegrare.

Totuși, instinctul guvernării este de a evita politizarea subiectului într-un mod care ar putea permite Rusiei să-și reafirme un rol „legitim” de mediator. Într-un context dominat de negocieri centrate pe Ucraina, Chișinăul preferă un mesaj disciplinat și ținut: prioritizarea preocupărilor de securitate, precum retragerea trupelor ruse și problema depozitului de muniții de la Cobasna, în paralel cu avansarea convergenței practice bazate pe standardele UE.

Obiectivul pare a fi menținerea Transnistriei pe agenda internațională — în termeni de aliniere normativă și aplicare a standardelor europene — fără ca dosarul să devină monedă de schimb în negocieri geopolitice mai ample.

■ **Formatul 5+2 nu mai este funcțional. Este nevoie de un alt format internațional sau ar trebui ca dosarul transnistrean să fie inclus „la pachet” în negocierile mari pentru pacea din Ucraina?**

■ Formatul 5+2 este structural înghețat, dar rămâne, în principiu, singurul cadru recunoscut internațional care include toți actorii relevanți. În realitate, nicio soluție durabilă privind Transnistria — asemenea securității europene în ansamblu — nu poate fi obținută fără participarea Moscovei.

Totuși, o legare directă „la pachet” de negocierile pentru pacea din Ucraina comportă riscuri pentru Moldova, în special dacă ar conduce la re-legitimarea unui rol formal al Rusiei pe teritoriul moldovean în condiții nefavorabile.

Pe termen scurt, din perspectiva Chișinăului, abordarea pragmatică pare cea mai viabilă: menținerea canalului 1+1 și a contactelor tehnice, aprofundarea convergenței sprijinite de UE și utilizarea unor puncte de intrare punctuale — precum Cobasna, măsuri de demilitarizare și transparență energetică — pentru o implicare externă calibrată.

Reintegrarea - proces de lungă durată

■ Este reintegrarea Transnistriei un obiectiv politic realizabil sau mai degrabă un proces tehnic pe termen lung? Există riscul ca reintegrarea să slăbească Republica Moldova din interior?

■ Reintegrarea este, realist vorbind, un proces tehnic și instituțional de lungă durată, mai degrabă decât un eveniment politic imediat. O soluționare politică fără o convergență profundă prealabilă — aliniere juridică, integrare fiscală, instituții verificate și transformarea sectorului de securitate — ar fi fragilă și ar putea slăbi statul.

Riscul nu constă în reintegrarea în sine, ci în o reintegrare prost etapizată, care ar importa rețele opace și structuri coercitive în interiorul statului moldovean. Din perspectivă de securitate, abordarea graduală a guvernării este rațională, dar necesită o capacitate administrativă sporită, etapizare clară și disciplină politică susținută pentru a evita derapajele.

În același timp, dimensiunea umanitară — amplificată de șocul energetic și criza economică de pe malul stâng — merită o atenție mai mare, atât ca responsabilitate morală, cât și ca oportunitate strategică de consolidare a încrederii.

Modelul Cipru, mai degrabă unul nerealist

■ Cum interacționează conflictul transnistrean nerezolvat cu parcursul de aderare la UE? Este relevant „scenariul Cipru”?

■ Aceasta este vulnerabilitatea majoră a abordării guvernamentale: presupune că aderarea la UE poate fi izolată de statutul nerezolvat al malului stâng, însă este puțin probabil ca Bruxelles-ul să accepte o separare durabilă.

Deși UE a oferit sprijin politic și financiar consistent guvernării PAS, contextul post-2025 indică o condiționalitate mai fermă și accent pe „temele pentru acasă”. Oficialii europeni subliniază tot mai frecvent că planificarea aderării vizează „o singură Moldovă”, inclusiv malul stâng.

„Scenariul Cipru” este, prin urmare, o analogie slabă. Mediul de securitate al Moldovei este mai expus, trupele ruse sunt încă prezente pe teritoriul său, iar gradul de interdependență economică este diferit — peste 80% din exporturile transnistrene ajung deja în UE prin malul drept. Chișinăul înțelege că replicarea unui nou caz Cipru este politic nerealistă, mai ales din perspectiva statelor membre.

Ca urmare, discursul oficial se orientează tot mai mult spre protocoale post-aderare și mecanisme structurate de convergență, în locul presupunerii că un model de tip Cipru ar fi viabil.

■ **Vă mulțumim!**

Dosarul transnistrean prin lentila „puterii ascuțite” rusești în 2026

Analiză de Viorica Țicu, directoare de programe strategice la Institutul European de Studii Politice din Moldova

În 2026, la peste trei decenii de la izbucnirea conflictului armat din 1992, dosarul transnistrean continuă să reprezinte o vulnerabilitate structurală pentru securitatea națională a Republicii Moldova. Contextul geopolitic actual arată că dinamica acestui dosar nu mai poate fi explicată exclusiv prin conceptele clasice de *hard power* sau *soft power*, relevând perspectiva instrumentelor de *sharp power* (puterea ascuțită -n.r.) ca lentilă analitică pentru înțelegerea naturii, funcționalității și perspectivelor sale în ecuația de securitate regională.

Conceptul de *sharp power* descrie forme de influență politică și strategică exercitate de state cu regimuri politice autoritare - prin mijloace subtile, asimetrice și adesea indirecte - menite să afecteze deciziile, percepțiile și procesele politice ale altor țări fără utilizarea forței militare directe. Termenul a fost folosit pentru prima dată în anul 2017 în studiile privind instrumentele de putere nevizibile, dar eficiente, folosite de state ca Rusia și China pentru a-și extinde influența la nivel global.

Termenul a fost consacrat într-un raport publicat de National Endowment for Democracy (NED), intitulat „Sharp Power: Rising Authoritarian Influence”. Documentul răspunde unei observații tot mai pregnante în politica internațională: statele autoritare moderne nu se limitează la utilizarea tradițională a puterii pentru a influența procesele politice și mediile informaționale din statele democratice. Autorii subliniază că, începând cu anii 2000, regimurile autoritare, în special Rusia și China, au dezvoltat noi strategii sistematice, care marchează o schimbare fundamentală în modul de exercitare a influenței internaționale.

Viorica Țicu, directoare de programe strategice la Institutul European de Studii Politice din Moldova
Foto: Facebook

Aceste strategii utilizează mijloace subtile și asimetrice pentru a pătrunde și a manipula mediile informaționale, politice și culturale ale societăților democratice. Scopul lor este crearea diviziunilor interne, erodarea încrederii publice în instituții, polarizarea opiniilor și slăbirea coeziunii democratice. Printre instrumentele folosite se numără dezinformarea, propaganda, sprijinul financiar pentru actori politici favorabili și influența mediatică.

Formele de acțiune ale „puterii ascuțite” ruse

În cazul Federației Ruse, *sharp power* se manifestă printr-o combinație de acțiuni informaționale, inclusiv tehnologii moderne, cum ar fi mecanisme sofisticate de dezinformare automatizată și atacuri cibernetice, menite să submineze sentimentul de securitate al cetățenilor și să influențeze comportamentul liderilor statelor vizate. În acest context, Rusia proiectează puterea sa ascuțită în special asupra țărilor din spațiul post-sovietic, concentrându-se în mod deosebit pe sprijinirea

actorilor politici favorabili intereselor Moscovei, prin care subminează încrederea în instituțiile statului, modelează opinia publică și exploatează diviziunile sociale și politice existente.

În contextul Republicii Moldova, conceptul de *sharp power* oferă un cadru analitic pentru înțelegerea presiunilor politice exercitate de Moscova, a efectului prezenței militare asupra deciziilor și percepțiilor interne și a modului în care campaniile de dezinformare, bazate pe manipulări și falsuri, contribuie la modelarea narațiunilor politice și geopolitice și la influențarea percepțiilor publice.

Prin menținerea unor pârgii de control indirect, Moscova poate influența deciziile politice ale Chișinăului fără a recurge la confruntare militară deschisă. Astfel, *sharp power* devine un instrument de politică externă adaptat realităților contemporane, în care războiul informațional și manipularea percepțiilor joacă un rol central. Dosarul transnistrean se înscrie aproape perfect în această logică.

Sharp power și dosarul transnistrean în 2026

În 2026, dosarul transnistrean nu mai poate fi analizat exclusiv în registrul clasic al „conflictelor înghețate” din spațiul post-sovietic. Deși dimensiunea militară rămâne relevantă, dinamica actuală indică o transformare a regiunii într-un instrument de influență structurală asupra Republicii Moldova.

Din această perspectivă, conflictul nu este doar o problemă teritorială nerezolvată, ci un mecanism strategic prin care Federația Rusă își menține capacitatea de intervenție indirectă în procesele politice și geopolitice ale Chișinăului. Moscova caută să conserve și să amplifice influența politică și militară asupra Republicii Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, utilizând nu doar instrumente clasice de putere, ci și mecanisme sofisticate de influență narativă și presiune diplomatică.

Mai mult, în 2026, dimensiunea dominantă a dosarului transnistrean este cea narativă, informațional-discursivă. Mesajele promovate

de oficialii ruși urmăresc consolidarea imaginii Moscovei ca actor indispensabil în menținerea stabilității regionale, concomitent cu transferarea responsabilității pentru blocajele negocierilor asupra autorităților Republicii Moldova.

În acest cadru se înscriu și declarațiile recente, provocatoare și profund politizate, ale lui Oleg Ozerov, ambasadorul rus neacreditat la Chișinău. Intervențiile sale publice contestă pozițiile oficiale ale Republicii Moldova și încearcă să redefinească rolul Federației Ruse în regiune, prezentând prezența rusă în Transnistria drept legitimă și necesară pentru stabilitate.

Prin această strategie discursivă, Moscova urmărește să-și consolideze statutul autoproclamat de „garant al păcii” și să externalizeze responsabilitatea pentru stagnarea procesului de reglementare, atribuind-o fie Chișinăului, fie contextului geopolitic mai larg.

Mutarea accentelor discursive

Această inversare discursivă este esențială: Rusia nu apare ca parte a problemei, ci ca actor indispensabil soluționării ei. Prin amplificarea acestor mesaje în spațiul mediatic, se urmărește modelarea percepției publice și menținerea unei polarizări interne favorabile intereselor ruse. Acest tip de discurs nu este accidental și nici pur bilateral. El reflectă o strategie coerentă de modelare a spațiului informațional și politic din Republica Moldova.

Narativele promovate urmăresc mai multe obiective simultane: influențarea dezbaterii publice, fragilizarea consensului pro-european, alimentarea clivajelor identitare și menținerea dosarului transnistrean într-o zonă de ambiguitate strategică favorabilă Moscovei. Ambiguitatea devine, astfel, o resursă geopolitică.

Pentru anul 2026, menținerea conflictului într-o stare de „îngheț controlat” servește acestei strategii. O soluționare definitivă ar diminua capacitatea Moscovei de a influența traiectoria geopolitică a Republicii Moldova. În schimb, perpetuarea unui *status quo* ambiguu permite activarea periodică a dosarului transnistrean ca pârgie de presiune - în momente electorale, în

negocieri internaționale sau în contexte regionale tensionate. Conflictul devine astfel un mecanism de constrângere structurală, care limitează autonomia decizională a statului moldovean.

Prin combinarea *hard power*-ului latent cu *sharp power*-ul activ, Rusia maximizează dependențele și vulnerabilitățile Republicii Moldova fără a recurge la escaladare militară deschisă. Transnistria nu mai este doar un teritoriu disputat, ci un vector strategic al influenței ruse în Europa de Est. În această logică, dosarul transnistrean în 2026 reprezintă nu doar o problemă de securitate regională, ci un instrument integrat într-o strategie mai amplă de competiție geopolitică.

În concluzie, analiza dosarului transnistrean în 2026 trebuie să depășească paradigma statică a conflictului înghețat. Regiunea reprezintă un instrument de influență structurală, integrat într-o strategie mai amplă de *sharp power* rusesc. Prin combinarea presiunii militare latente cu intervenții narative și diplomatice, Moscova încearcă să își maximizeze dependențele și vulnerabilitățile Republicii Moldova, menținând un control indirect asupra evoluțiilor sale geopolitice.

În acest sens, dosarul transnistrean se înscrie într-o logică de influență multidimensională: *hard power* latent, *sharp power* activ și *soft power* prin instrumentalizare diplomatică. Rusia nu are nevoie să modifice realitățile militare din teren pentru a-și atinge obiectivele; este suficient să mențină un nivel controlat de incertitudine și să modeleze discursiv percepția asupra conflictului. Prin urmare, evaluarea perspectivei în 2026 depinde de capacitatea Republicii Moldova de a transforma conflictul dintr-un instrument de penetrare externă într-un proces efectiv de reintegrare.

Imprint

Editor

Friedrich-Ebert-Stiftung e. V. sucursala Chișinău (Moldova)
Strada Bucuresti 111, Chisinau, MD-2012, Republica Moldova
moldova.fes.de
E-mail: fes.moldova@fes.de
Tel. +373 855830

Credit foto:

Pagina 1: Centrala MGRES de la Cuciurgania / Sursa foto: arhivă personală Mădălin Necșuțu
Pagina 2: Valeriu Chiveri / Facebook
Pagina 6: Mădălin Necșuțu / Facebook
Pagina 8: Balázs Jarábik / Facebook
Pagina 11: Viorica Țicu / Facebook

Opiniile exprimate în această publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung e.V. (FES). Utilizarea comercială a materialelor publicate de FES nu este permisă fără acordul scris al FES. Publicațiile FES nu pot fi folosite în scopuri de campanie electorală.

Mai 2025

© Friedrich-Ebert-Stiftung e.V.

Mai multe publicații ale fundației Friedrich-Ebert pot fi găsite aici: ↗ www.fes.de/publikationen

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Friedrich-Ebert-Stiftung activează în Republica Moldova din octombrie 2002.

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europeanizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup proeminent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.